

ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ

**КРЕДИТ НАРЫҒЫНЫҢ
ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ
ӨЛШЕМДЕРІНІҢ
БОЛЖАМЫ**

**2017 ЖЫЛҒЫ 2-
ТОҚСАНДА ЕКІНШІ
ДЕҢГЕЙДЕГІ
БАНКТЕРГЕ
ЖҮРГІЗІЛГЕН ЗЕРТТЕУ**

2017 жылғы 2-тоқсандағы

Кредит нарығының жағдайы және өлшемдерінің болжамы

Корпоративтік секторды кредиттеу

2017 жылғы 2-тоқсанда банктер шағын және орта бизнес тарапынан кредиттеуге сұраныстың айтарлықтай ұлғаюын атап өтті. Ірі компаниялар тарапынан кредиттерге сұраныс өзгеріссіз қалды. Банктердің корпоративтік секторды кредиттеуге әзірлігі әжептәуір жоғары болып қалып отыр. Кредиттік саясат қаталдығын бәсеңдеткен жоқ. 2017 жылғы 2-тоқсанда банктер мақұлданған өтінімдер санының азайғанын мәлімдеді.

2017 жылғы 3-тоқсанда банктер кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлеменің төмендеу бөлігінде кредиттік саясаттың біраз жеңілдеуі мен корпоративтік сектор тарапынан сұраныстың ұлғаюын күтуде. Банктер, бұл, өз кезегінде, мақұлданған өтінімдердің өсуіне әкеледі деп күтуде (1,2-суреттер).

Жеке тұлғаларды кредиттеу

Бөлшек кредиттеуде «Нұрлы жер» ипотекалық кредиттеу мемлекеттік бағдарламасы есебінен ипотекалық кредиттерге сұраныстың жанданғаны байқалады. Банктер, цифрлық қазақстандық банкингінің дамуы клиенттердің кепілсіз тұтыну және автокредиттеу бойынша банк қызметтерін оң қабылдауына әсер ететінін атап өтеді. Банктердің жылжымайтын мүлік кепілімен тұтынушылық кредиттеуді есепке алмағанда, бөлшек кредиттер ұсынуға әзірлігі артты (3-сурет). Жеке тұлғаларға қатысты кредиттік саясат қатал болып қалып отыр және 3-тоқсанда айтарлықтай өзгерістер күтілмейді (4-сурет).

Келесі тоқсанда банктер ипотекалық және тұтынушылық кредиттерге (мүлік кепілімен тұтынушылық кредиттеуден басқа) және мақұлданған кредиттер бойынша өтінімдердің санына сұраныстың өсуін күтуде (3, 5-суреттер).

Тәуекелдер картасы

2017 жылғы 3-тоқсанда респондент-банктердің 78%-ы несие портфелінің сапасын бұрынғы деңгейде сақталуын, 13%-ы біраз нашарлауын және 9%-ы жақсаруын күтуде. Бұл ретте, борышкерлердің қаржылық жағдайының нашарлауы және кредиттер бойынша өтеу мерзімін кешіктірудің артуы бойынша күтулер кредиттер сапасының төмендеуінің ең маңызды факторлары болып қалады.

2017 жылғы 2-тоқсанда несие портфелінің сапасын жақсарту шарасы ретіндегі несие алушылардың проблемалық кредиттерді есептен шығаруға қызығушылықтарының ерекше артуы байқалып отыр. Банктер корпоративтік кредиттер (өсу байқалған банктердің үлесі

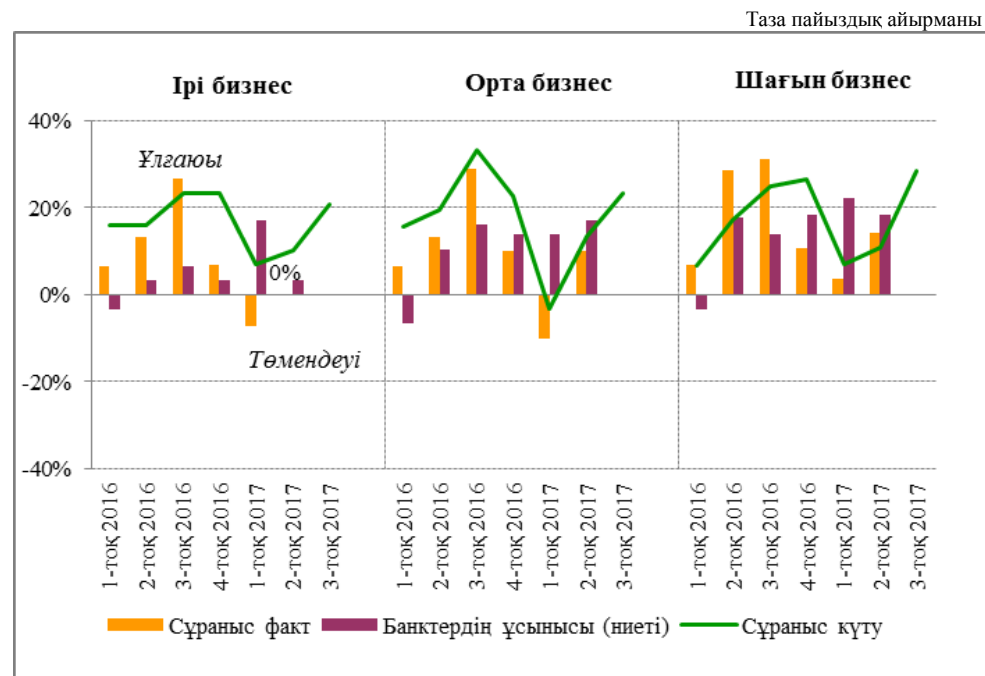
Банктерге кредит нарығы бойынша 2-тоқсан үшін пікіртерімді Қазақстан Ұлттық Банкі 2017 жылғы шілде жүргізді. Талдау қорытындысы 31 екінші деңгейдегі банктерді тоқсан сайын зерттеу нәтижесі бойынша дайындалды. Зерттеу нәтижелері өлшемнің ұлғаюын (жеңілдегенін) белгілеген респонденттердің үлесі және оның төмендеуін (қатандауын) белгілеген респонденттердің үлесі арасындағы айырманы есептеу арқылы біріктіріледі.

Оң мән өлшемнің өсу (жеңілдеуі), теріс мән төмендеу (қатандау) үрдісін растайды. Мысалы, кредитке сұраныстың өзгеруі оның ұлғаюын белгілеген респонденттердің үлесі және оның төмендеуін белгілеген респонденттердің үлесі арасындағы айырма ретінде есептеледі. Банктерге арналған нәтижелерді есептеудің жан-жақты әдістемесі және сұрақтар Қазақстан Ұлттық Банкі интернет-ресурсының «Қаржылық тұрақтылық» бөлімінде жарияланған: <http://www.nationalbank.kz/?docid=814&switch=russian>

14%), ипотекалық (20%) және тұтынушылық кредиттер (19%) бойынша проблемалық берешекті есептен шығару бойынша қызметтің жанданғанын атап өтеді (6-сурет).

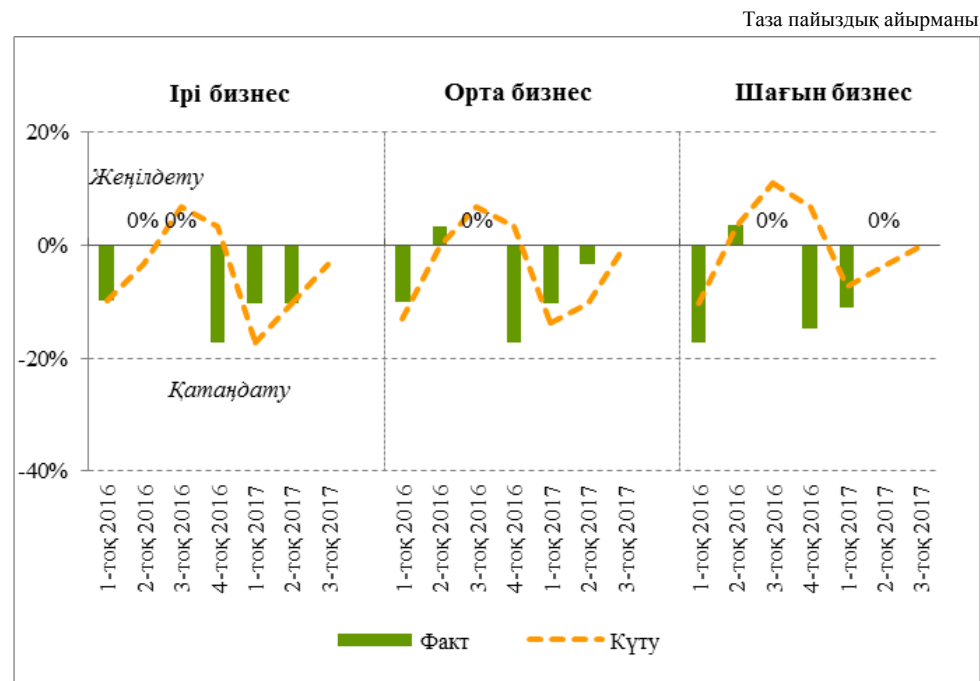
2017 жылғы 2-тоқсанда банктер үшін неғұрлым маңызды тәуекел - валюталық тәуекел (тәуекелдің артуын респонденттердің 28%-ы атап өтті) және өтімділік тәуекелі (19%) қалып отыр. Келесі тоқсанда операциялық тәуекелден басқа, аталған үрдістің сақталуы күтілуде (7-сурет).

1-сурет. Корпоративтік сектор тарапынан кредиттік ресурстарға сұранысы

Сұрақтар: 1. Соңғы 3 айда заемшылар тарапынан несиеге сұраныс қалай өзгерді (сұраныстың маусымдық ауытқуын қоспағанда)?
 2. Өткен 3 ай бойынша банктің корпоративтік сектор субъектілерін несиелеуге деген ниетіңізді қандай дәрежеде өзгерді деп бағалайсыз?
 3. Сіздің пікіріңізше келесі 3 айда несиелеу субъектілері бойынша сіздің банктің несиелеріне деген сұраныс қалай өзгереді?

2-сурет. Корпоративтік кредиттер бойынша банктердің кредиттік саясаты

Сұрақтар: 1. Сіздің несие саясатыңыз соңғы 3 айда кредиттеу субъектілері бойынша өзгеріске ұшырады ма?
 2. Сіздің пікіріңізше келесі 3 айда несие саясаты өзгеріске ұшырай ма?

Ипотекалық кредиттеу

Ұлғаюу

Төмендеуі

Жылжымайтын мүлік кепілімен тұтынушылық кредиттер

Кепілсіз тұтынушылық кредиттер

Автокредиттер

1-тоқ 2016 2-тоқ 2016 3-тоқ 2016 4-тоқ 2016 1-тоқ 2017 2-тоқ 2017 3-тоқ 2017

1-тоқ 2016 2-тоқ 2016 3-тоқ 2016 4-тоқ 2016 1-тоқ 2017 2-тоқ 2017 3-тоқ 2017

1-тоқ 2016 2-тоқ 2016 3-тоқ 2016 4-тоқ 2016 1-тоқ 2017 2-тоқ 2017 3-тоқ 2017

1-тоқ 2016 2-тоқ 2016 3-тоқ 2016 4-тоқ 2016 1-тоқ 2017 2-тоқ 2017 3-тоқ 2017

— Сұраныс факт — Банкердің ұсынысы (ниеті) — Сұраныс күту

The figure consists of four sub-charts, each representing a different credit category. Each chart plots the actual growth rate (Fact, green bars) and the planned growth rate (Kuty, orange dashed line) over a nine-quarter period from Q1 2016 to Q3 2017. The y-axis represents the percentage change, ranging from -40% to 20%.

- Ипотекалық кредиттеу (Mortgage credit):** Actual growth rates are mostly negative, starting at approximately -35% in Q1 2016 and ending near 0% in Q3 2017. The planned growth rate starts at -20%, peaks at 10% in Q3 2016, and ends at 0%.
- Жылжымайтын мүлік кепілімен тұтынушылық кредиттер (Consumer credit secured by real estate):** Actual growth rates fluctuate between -15% and 5%. The planned growth rate starts at -20%, peaks at 15% in Q3 2016, and ends at -5%.
- Кепілсіз тұтынушылық кредиттер (Unsecured consumer credit):** Actual growth rates are mostly positive, starting at -30% and ending near 0%. The planned growth rate starts at -15%, peaks at 15% in Q3 2016, and ends at 0%.
- Автокредиттер (Auto credit):** Actual growth rates are mostly negative, starting at -20% and ending near 0%. The planned growth rate starts at -10%, peaks at 5% in Q3 2016, and ends at -5%.

Legend: **Факт** (Green bar), **Күту** (Orange dashed line).

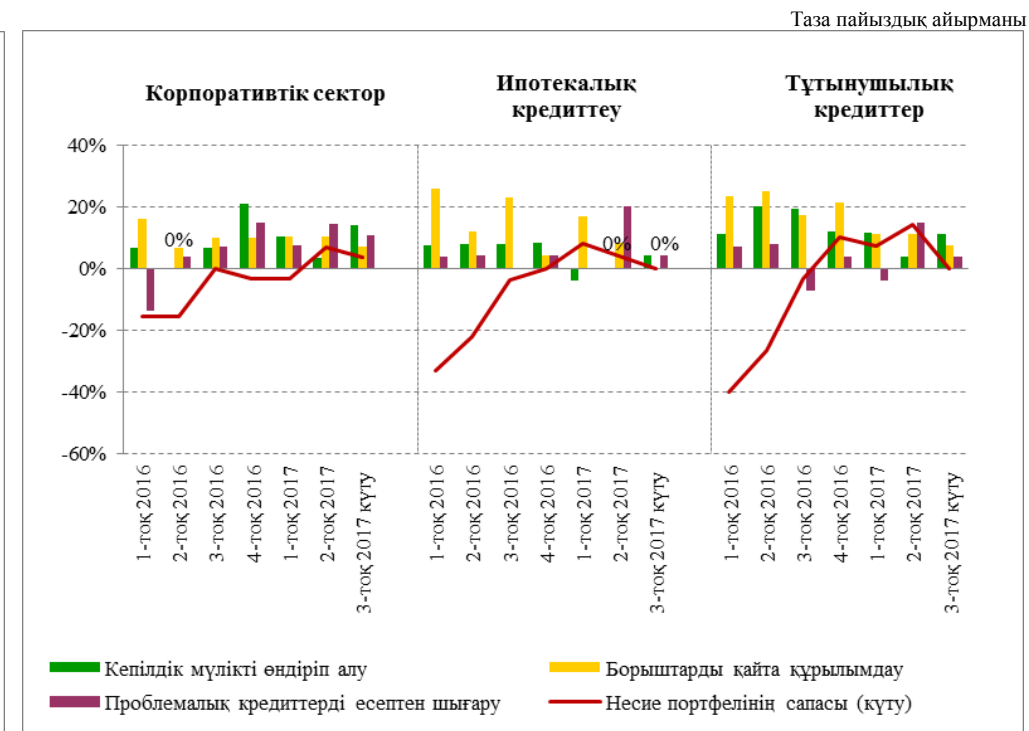
5

5-сурет. Кредиттік өтінімдер саны

Сұрақтар: 1. Өткен 3 айда қарыз алушылардың кредитке деген мақұлданған өтінімдерінің саны қалай өзгерді?
2. Сіздің пікіріңізше келесі 3 айдың ішінде мақұлданған кредиттік өтінімдердің саны қалай өзгереді?
3. Өткен 3 айда бас тартылған кредиттік өтінімдердің саны қалай өзгерді?
4. Сіздің пікіріңізше келесі 3 айдың ішінде бас тартылған кредиттік өтінімдердің саны қалай өзгереді?

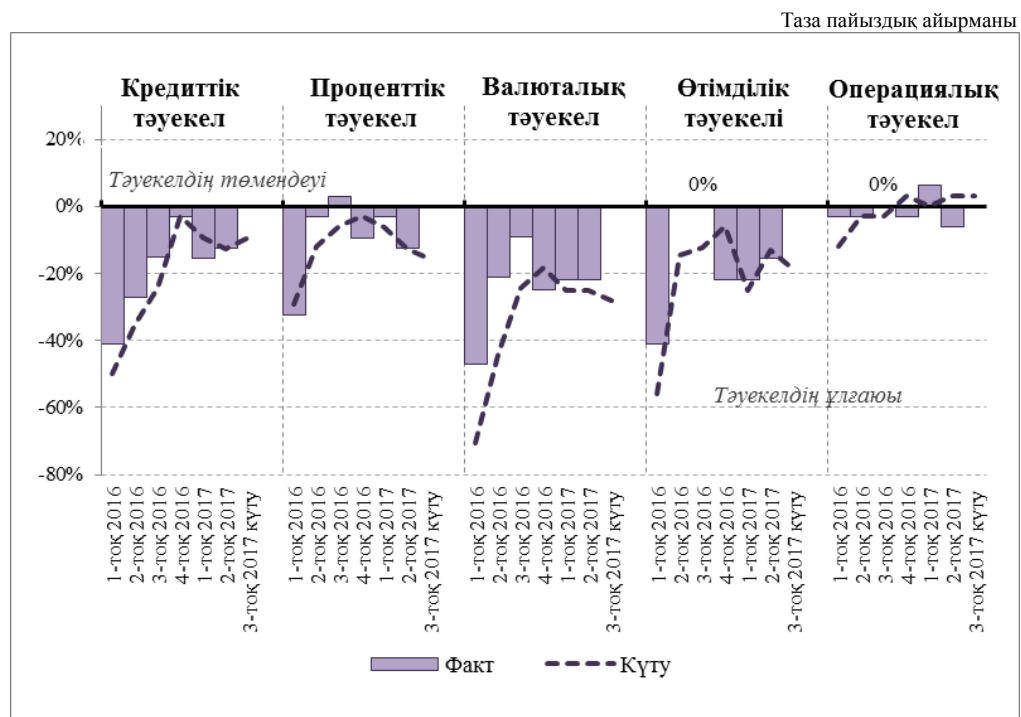
6-сурет. Банктердің несие портфелінің сапасы

Ескерту: (а) +/-несие портфелінің сапасы (күту) бойынша несие портфелінің жақсаруын/нашарлауын білдіреді;
(б)+/-басқа көрсеткіштер бойынша көрсеткіштердің ұлғаюын/азаюын білдіреді.

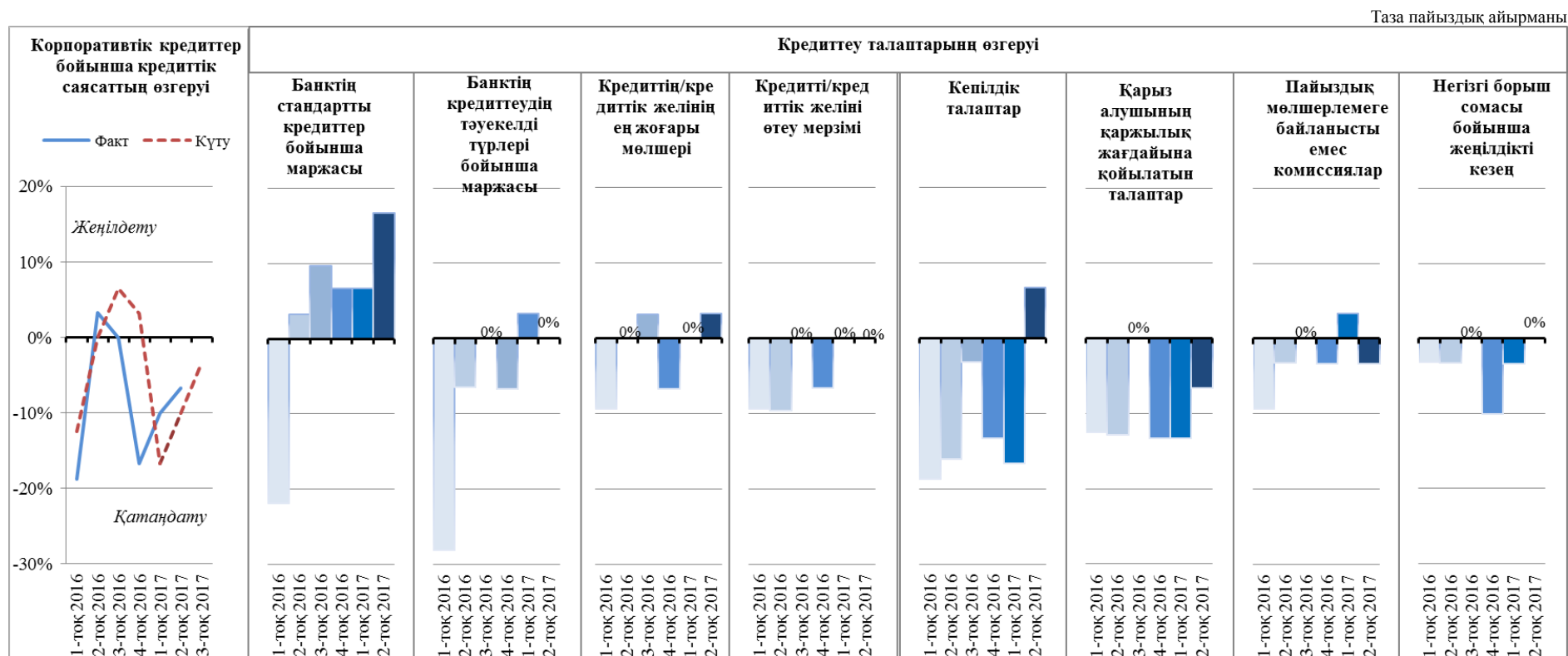
Сұрақтар: 1. Сіздің пікіріңізше келесі 3 айда сіздің банктің несие портфелінің сапасы қалай өзгереді? 2. Өткен 3 айда проблемасы бар кредиттер бойынша кепіл мүлкін өндіріп алу жөніндегі операциялардың саны қалай өзгерді?
3. Өткен 3 айда заемшылардың борышын қайта құрылымдау бойынша операциялар саны қалай өзгерді?
4. Өткен 3 айда проблемалық кредиттерді баланстан тыс есептен шығару бойынша операциялар саны қалай өзгерді?

7-сурет. Банктердің тәуекелдерді қабылдауы

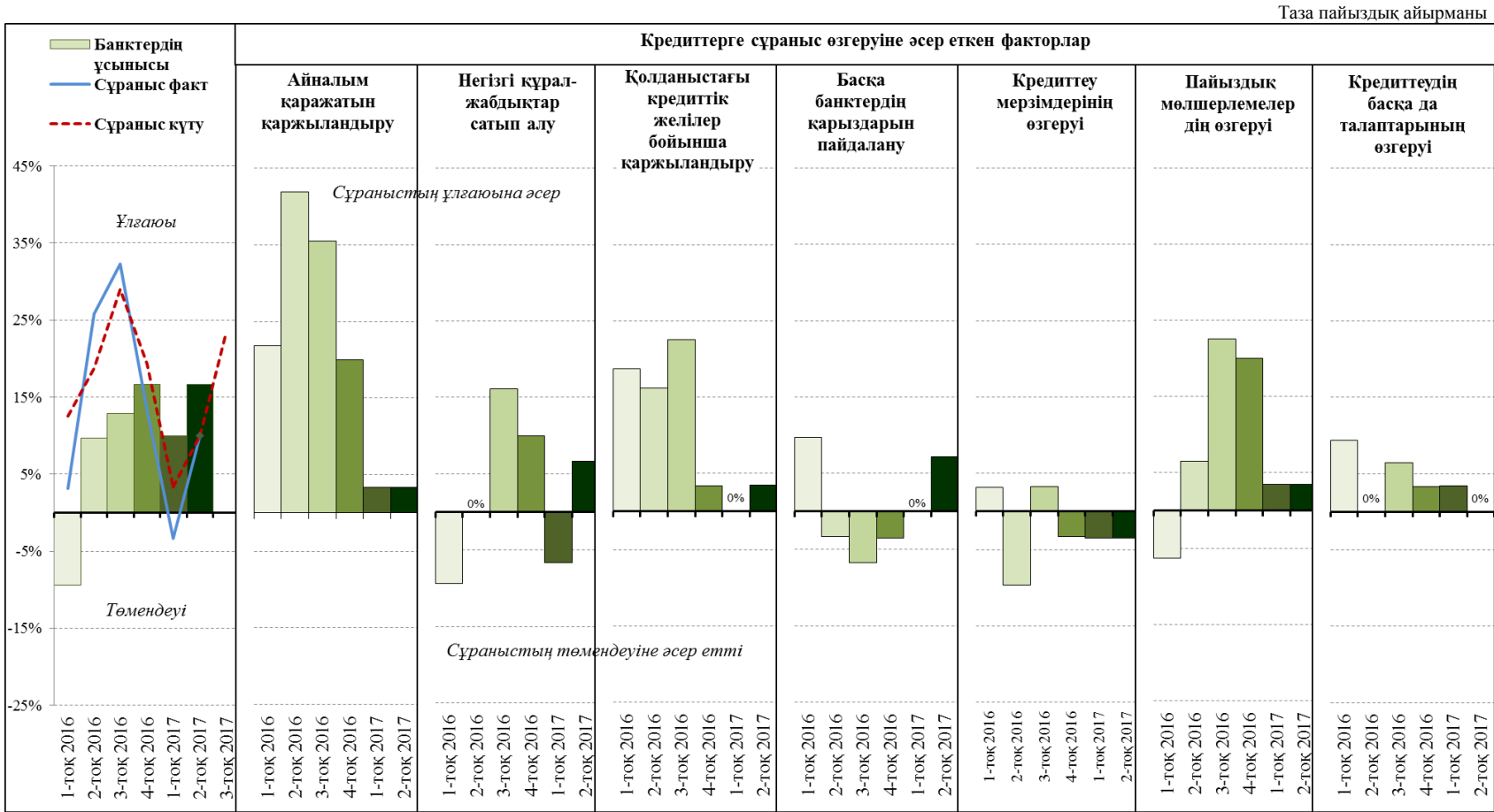
Сұрақтар: 1. Активтер портфелінің қалыптасқан құрылымы негізінде 1-5-шкала бойынша сіздің қызметіңізге арналған тәуекелдер дәрежесінің өзгерісін бағалаңыз.
 2. Активтер портфелінің қалыптасқан құрылымы негізінде 1-5-шкала бойынша сіздің қызметіңізге арналған тәуекелдер дәрежесінің өзгерісін бағалаңыз.

8-сурет. Кредиттік саясаттың және кредиттеу талаптарының өзгеру индекстері

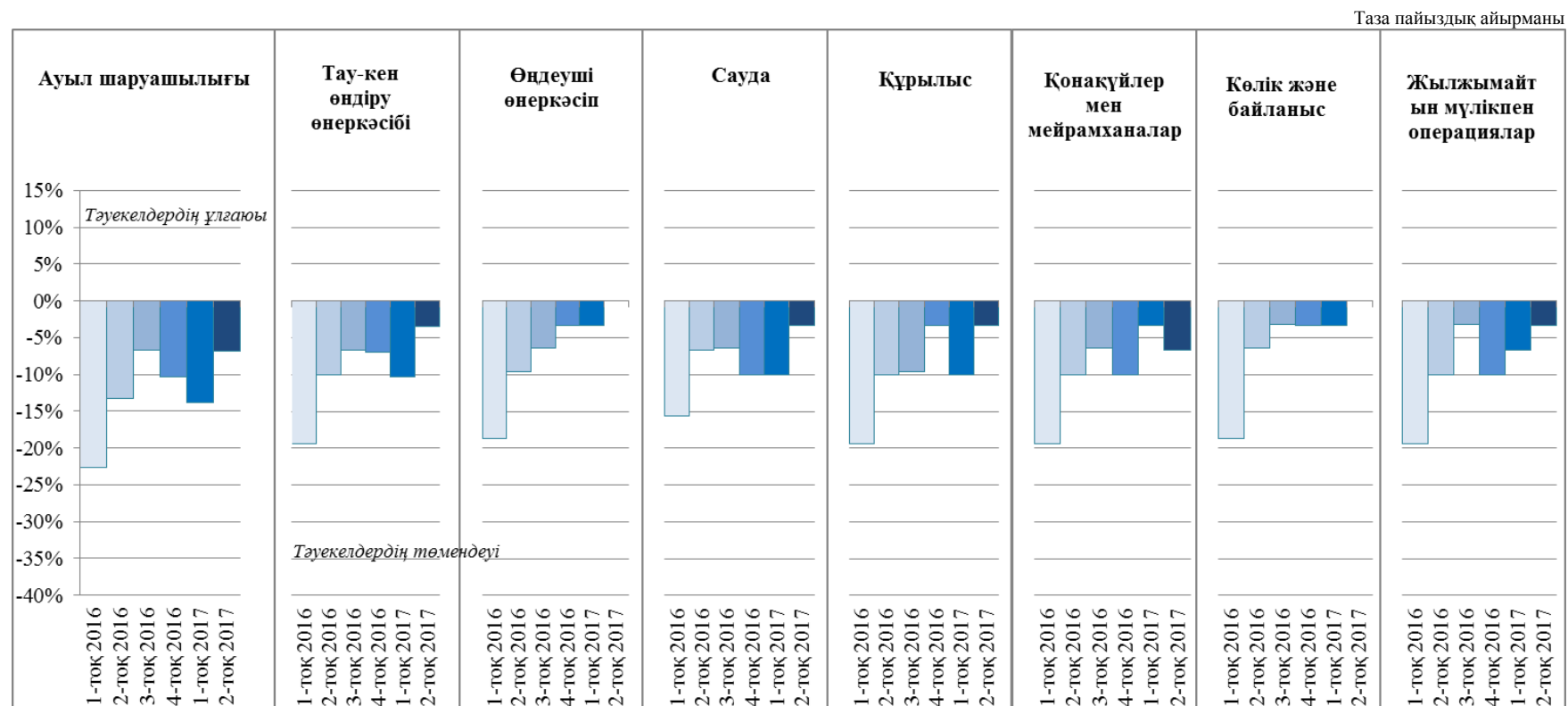
- Сұрақтар: 1. Кредиттеу субъектілері бойынша сіздің кредит саясатыңыз соңғы 3 айда өзгеріске ұшырады ма?
 2. Сіздің пікіріңізше, кредит саясаты келесі 3 айда өзгеріске ұшырай ма?
 3. Кредит беру талаптары соңғы 3 айда алай өзгерді?

9-сурет. Кредиттерге ұсыныс пен сұраныс бойынша өзгеру индексі

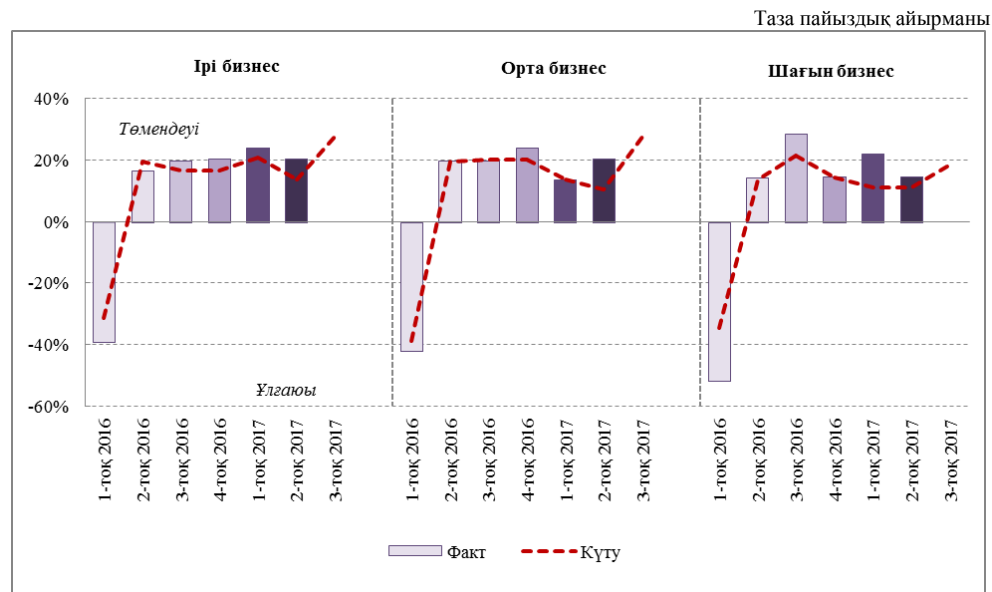
- Сұрақтар: 1. Соңғы 3 айда заемшылар тарапынан несиеге сұраныс қалай өзгерді (сұраныстың маусымдық ауытқуын қоспағанда)?
2. Төменде келтірілген факторлар несие сұранысына қалай әсер етті?
3. Сіздің пікіріңізше келесі 3 айда несиеге субъектілері бойынша сіздің банктің несиелеріне деген сұраныс қалай өзгереді?

10-сурет. Кредит тәуекелінің экономикалық салалары бойынша өзгеру индексі

Сұрақ: 1. Соңғы 3 айда төменде келтірілген салаларға қатысты сіздің банкте кредиттік тәуекел бағасы қалай өзгерді?

11-сурет. Бизнес субъектілері үшін кредит ресурстарына деген сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру индекстері

Сұрақтар: 1. Кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесі соңғы 3 айда қалай өзгерді?
2. Сіздердің пікіріңізше, кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесі келесі 3 айда қалай өзгерді?

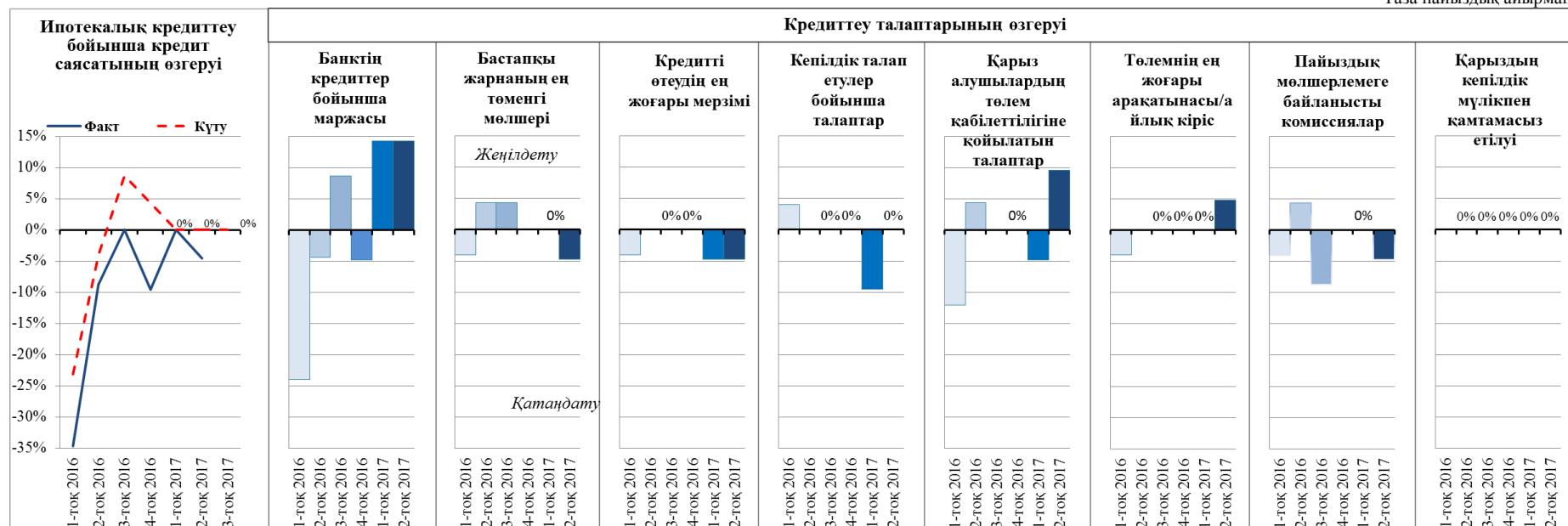
12-сурет. Корпоративтік сектор тарапынан қарыз алушылар тәуекелдерінің өзгеру индекстері (күту)

Сұрақ: 1. Сіздің пікіріңізше қазіргі қарыз алушылардың келесі 3 айда тәуекелдері қалай өзгереді?

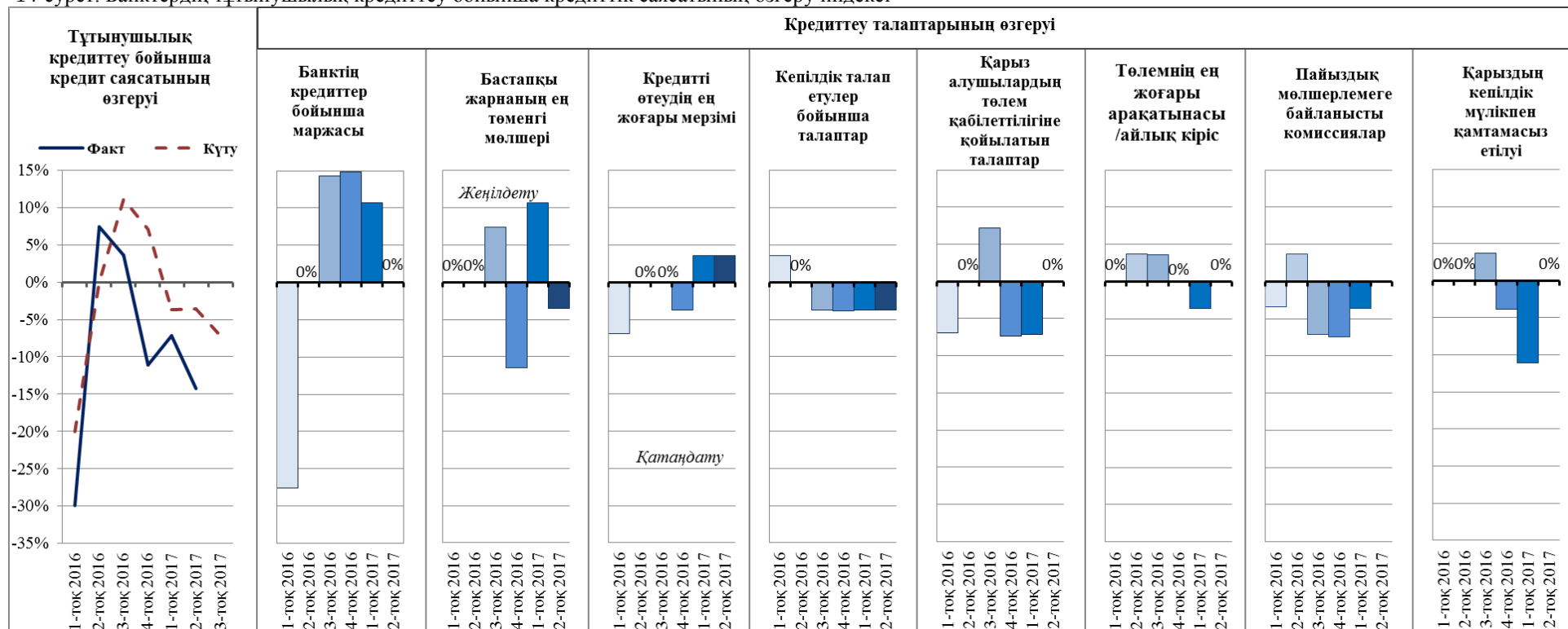
13-сурет. Кредит саясатының және ипотекалық кредиттер бойынша талаптардың өзгеру индекстері

Таза пайыздық айырманы

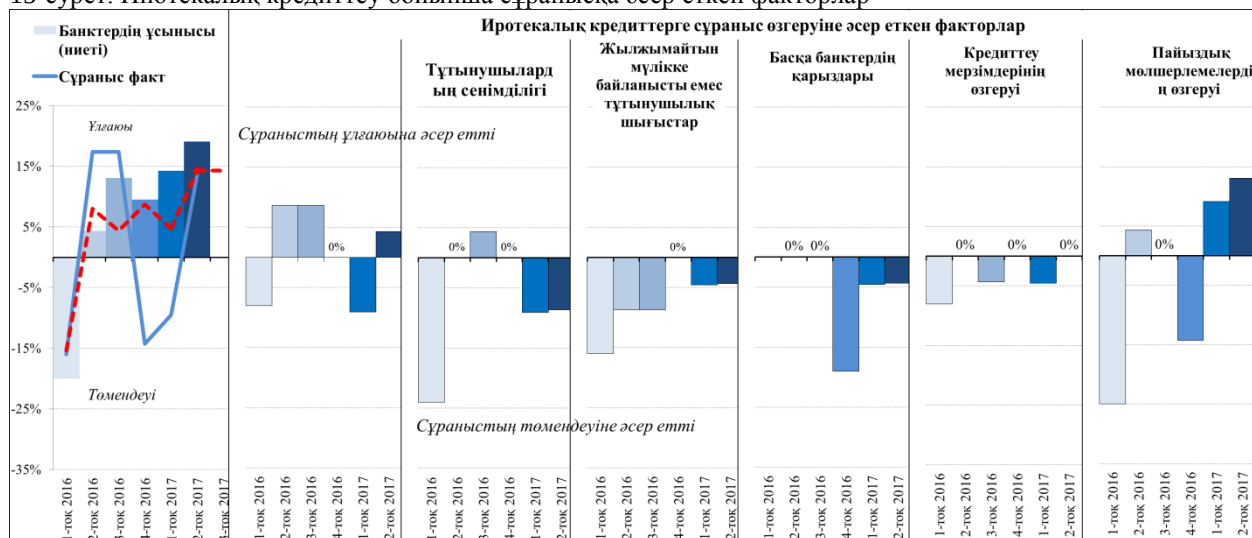
- Сұрақтар: 1. Сіздің жеке тұлғаларға қатысты кредит саясатының соңғы 3 айда өзгеріске ұшырады ма?
 2. Сіздердің пікіріңізше, жеке тұлғаларға қатысты кредит саясаты келесі 3 айда қандай өзгеріске ұшырайды?
 3. Төменде келтірілген ипотекалық кредиттеу талаптары сіздің банкіңізде соңғы 3 айда өзгерді ме?

14-сурет. Банктердің тұтынушылық кредиттеу бойынша кредиттік саясатының өзгеру индексі

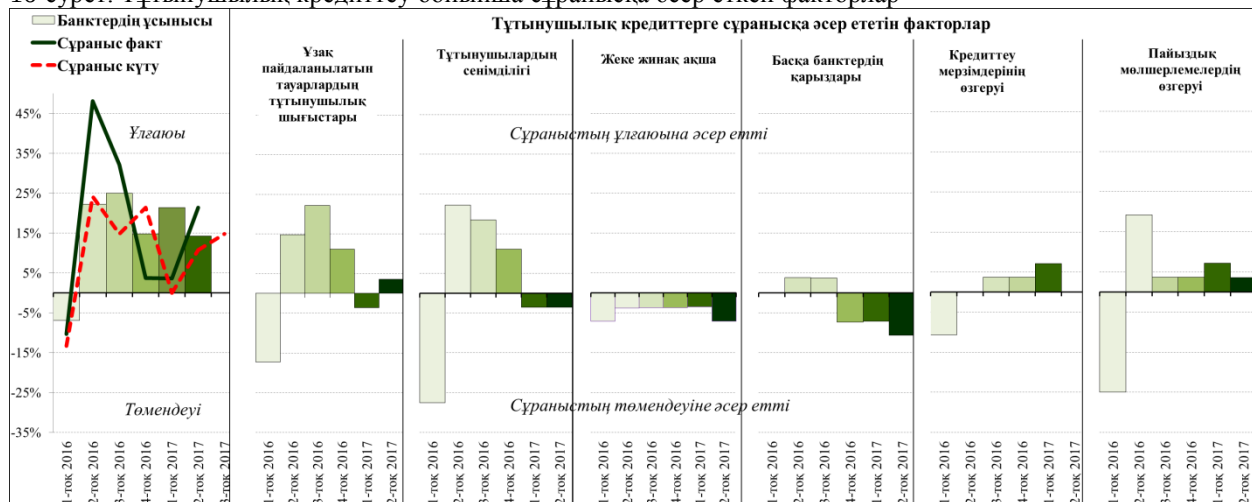

- Сұрақтар: 1. Соңғы 3 жыл ішінде жеке тұлғаларға қатысты сіздің кредиттік саясатыңыз өзгерістерге ұшырады ма?
 2. Сіздің банкте тұтынушылық кредиттеудің төменде келтірілген талаптары соңғы 3 жыл ішінде қалайша өзгерді?

15-сурет. Ипотекалық кредиттеу бойынша сұранысқа әсер еткен факторлар

16-сурет. Тұтынушылық кредиттеу бойынша сұранысқа әсер еткен факторлар

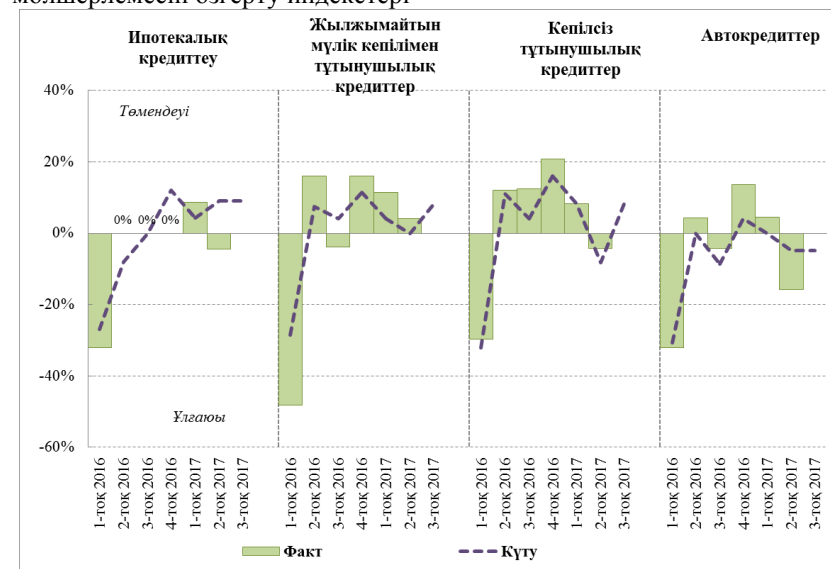
Сұрақтар: 1. Жеке тұлғалар тарапынан кредиттерге сұраныс соңғы 3 айда қалай өзгерді? 2. Сіздің ойыңызша, жеке тұлғалар тарапынан сіздің банктің кредиттеріне сұраныс соңғы 3 ай ішінде қалай өзгерді? 3. Сіз өзіңіздің банктің жеке тұлғаларға өткен 3 айда кредит беру ниетін қалай бағалайсыз? 4. Төменде келтірілген факторлар сұранысқа қалай әсер етті?

17-сурет. Қарыз алушылардың тәуекелдерін өзгерту индекстері (күту)

Сұрақ: 1. Сіздің ойыңызша, жұмыс істейтін қарыз алушылардың келесі 3 ай ішіндегі тәуекелдері қалай өзгереді?

18-сурет. Жеке тұлғалар үшін кредиттік ресурстарға сыйақы мөлшерлемесін өзгерту индекстері

Сұрақтар: 1. Кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесі соңғы 3 айда қалай өзгерді?
2. Сіздің ойыңызша, кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесі келесі 3 айда қалай өзгереді?